

LETO XXIV

beti belokranjska
trikotazna
industrija
metlika

vezilo

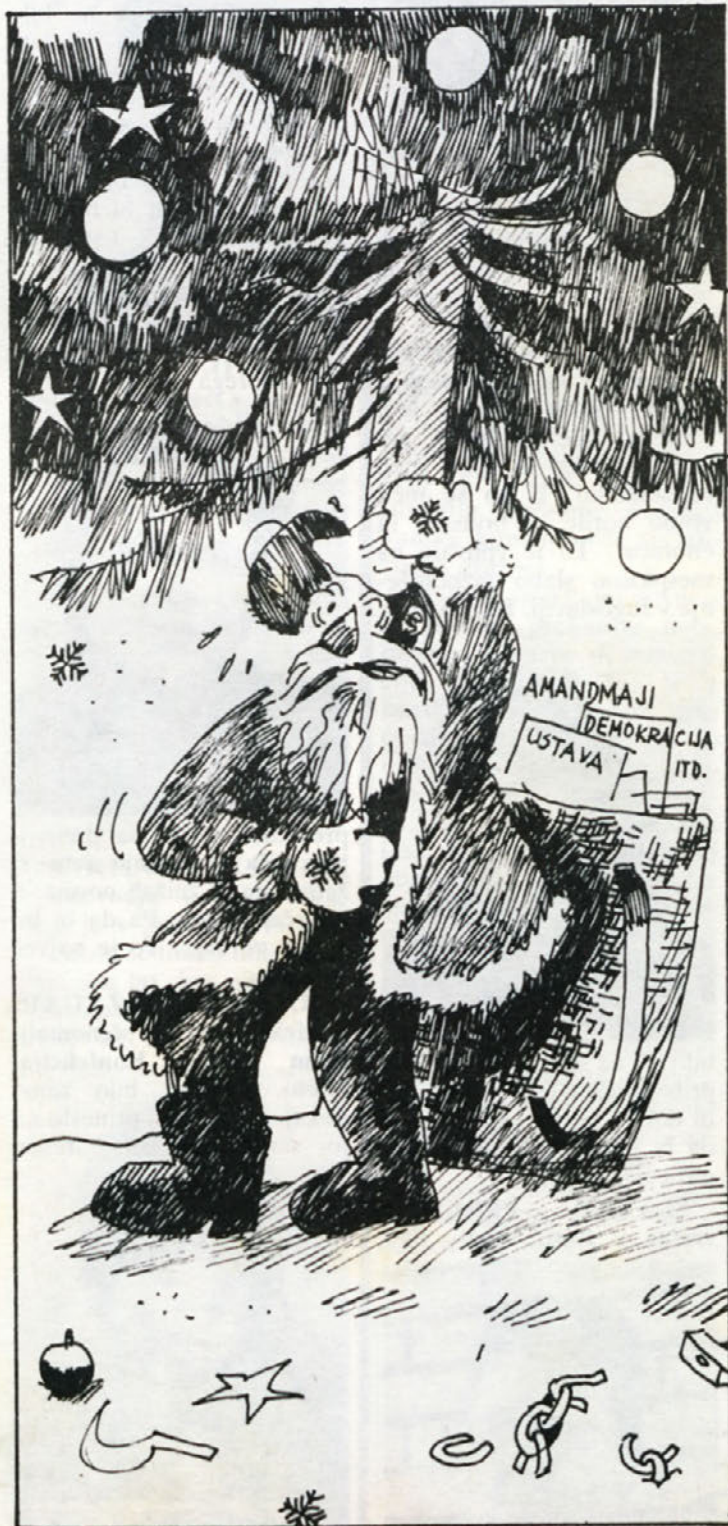
GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Metlika, 22. december 1988

Številka: 12

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Komet. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gasperič, glavni in odgovorni urednik, Jožica Cigič, Nikola Kezele, Karolina Končar, Mijo Maršič, Jure Matekovič, Branko Matkovič, Vida Segina-Matkovič, Jože Muc, Vinko Pavlinar, Tone Omerzel in Marjetka Zele.

VEZILO izhaja v nakladi 2500 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk: TISKARNA Novo mesto. Naslov izdajatelja: BETI, Tovarniška 2, 68330 Metlika. VEZILO je po mnenju republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

SREČNO

Kam gremo – kam plovemo, kam moramo priti?

Vprašanje kot naslov tega uvodnika, ki je pred Vami, sem izbral sam. Razmišljajoč o njemu bi rad odgovoril vam in sebi. Letos smo doživeli toliko preobratov, da, če bi nam nekdo rekel pred šestimi meseci, kaj nas bo vse doletelo v ožji in širši domovini, mu ne bi verjeli.

Pred letom sem v uvodniku našega glasila napisal, da sem prepričan samo v eno: »Včeraj smo bili tu, danes smo tu in jutri bomo tu.« Danes živimo slabše kot smo včeraj! Ali kaj lahko storimo sami, da bomo živeli boljši jutri? Da in ne.

Kaj je to »ne«? Vsa naša družba je v krizi in velikem naporu, in potrebno bo mnoge naše poglede na mnoge stvari ne samo spremeniti, ampak enostavno pozabiti. Ta napor, ki ga premaguje vsa družba, da bi se spremenila, ni lahek niti enostaven. Kako naj se nekdo odreče bonitete, ko je lahko živel pa tudi dobro, ne da bi za to trdo in pametno delal. To je tisti »ne«. Kolikor bo ta proces trajal dlje časa, toliko bo trajal tudi tisti »ne«. Kakor koli: danes je zelo malo Jugoslovanov, ki niso spoznali, da so potrebne spremembe. Spremembe pa so dobre samo tiste, ki vodijo v to, da tisti, ki trdo in pametno delajo, tudi boljše živijo od onih drugih. Naš »ne« je tisto, kar bi lahko strnil v naslednjo misel: »Jaz sem vse storil, on pa ne, jaz nisem ničesar kriv, kriv je on.«

Kaj je tisto »da«? Ni bodočnosti brez preteklosti, vsaka preteklost je nekaj bila bodočnost. Delno potrditev moramo iskati v naši preteklosti. Kakšna je bila? Strnil jo bom v trditev. Nismo zadolženi, znotraj tekstila imamo atraktiven proizvodni program. V tekstilni industriji SR Slovenije uživamo renome ekonomsko zdravega podjetja, imamo kadre, ki so kos prihajajočemu času, imamo posodobljeno tehnologijo. Vse to daje tudi zdaj in v bližnji prihodnosti varnost naši zaposlitvi. Kaj? Kaj je tisti »da«, ki ga moramo uresničiti v prihajajočem letu.

Prvo in najosnovnejše: še naprej trdo in pametno delo. Ne smemo si delati iluzij, da je rešitev kje drugje in ne pri nas. Rešitev je v tem, da izdelujemo atraktivne proizvode. Vsi morajo biti vrhunske kakovosti, da smo natančni v dobavnih rokih in predvsem, da imamo nizke produkcijske stroške. Prihajajoče leto je tisto leto, v katerem moramo izpeljati tisti velik zasuk, da 1992 dočakamo sposobni se kosati na evropskem tržišču enakovredno v vseh pogledih s konkurenco, ki bo tam nastopala.

To bo terjalo, da bomo sebe spreminjali, se učili, spreminjali tehnologijo, na novo investirali itd.

Naj zaključim tole razmišljanje s sloganom štirih točk imena naše firme Beti – s filozofijo naše firme

- B biti boljši od drugih – trajno konkurenčni
- z nizkimi notranjimi stroški
- nuditi našemu potrošniku – odjemalcu korist, boljše od konkurenca – kakovost

E eksport in prodor na svetovni trg je naša trajna orientacija, tam želimo dokazati, koliko smo vredni

T time – čas je denar, noben problem ne moremo vleči v nedogled. Biti moramo akcijsko usmerjeni (Gordijski voz je Aleksander Veliki razrešil z mečem)

I Izobraževanje in pridobivanje znanja je trajni proces v življenju; tu je imperativ naše firme; ni sposobnih in nesposobnih delavcev, so le tisti, ki znajo in tisti, ki ne znajo (Tistih, ki nočejo, pa ne potrebujejo).

To je moje razmišljanje z vami, ko sem poskušal Vam in sebi odgovoriti na vprašanje: »Kam gremo, kam plovemo, kam moramo priti?«

Spoštovani delavci Beti, še nekaj dni nas loči od prihajajočih praznikov, ko boste v krogu svoje družine in svojih prijateljev prebili prijetne urice, naj Vam bodo nadvse srečne in prijetne. Prepričan pa sem tudi, da vemo (skupno) kam plovemo in kam moramo priti.

NAŠA ANKETA

Kakšno je bilo leto 1988?

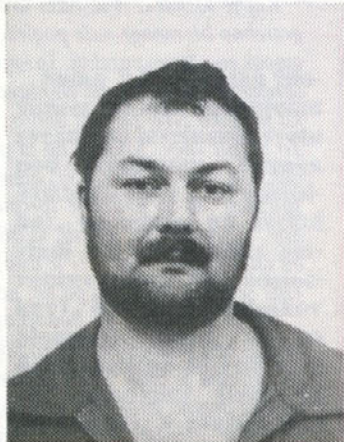
Ob koncu leta navadno vsak sam pri sebi naredi inventuro o tem, kaj je doživel v iztekajočem letu, je bilo zanj dobro ali slabo. Tokrat smo o tej »osebni inventuri« povprašali naše delavce, zanimalo pa nas je tudi, kaj bi morali narediti v prihodnjem letu, da bi bilo boljše kot preteklo. Zanimivo je, da so v podobnih anketah v preteklih letih ljudje najbolj pogosto želeli, da bi bilo prihodnje leto vsaj takšno kot je bilo iztekajoče. In naslednje leto so se te želje zopet ponovile, čeprav je bilo minulo leto slabše kot leto poprej. Tokrat pa je očitno vse, kar se je zgodilo v letu 1988, presegló celo potrpežljivost Belokranjcev, kajti skoraj nihče si ne želi, da bi se letošnji dogodki nadaljevali ali ponavljali še v 1989.

MARIJA RADMAN, kuharica v metliški Beti: »Človek upa, da bo bolje, pa je vedno slabše. V iztekajočem letu je bilo dobro, ker sem bila zdrava, slabo pa, ker je bilo vedno premalo denarja. Zaslužimo namreč le za golo preživetje. Pri na doma gradimo hišo, a letos nismo naredili skoraj nič, ker ni denarja. Bolj skromno ne moremo več živeti. Za leto 1989 si želim, da v Jugoslaviji ne bi bilo več neredov, da bi

se ljudje zavedali, da delajo zase in da ne bi protestirali sami proti sebi. Pa da bi se izboljšal standard, da bi ljudje lahko delali brez obremenitve, ne pa, da trepečemo, kako bomo preživeli od meseca do meseca. Torej, za pošteno delo pošteno plačilo.«

STANISLAV KOSTEL-LEC, mojster mehanik v tozdu Kodranka in volna: »V iztekajočem letu so me vznemirjale razmere v Jugoslaviji, prerekanje med republikami.

Razočaran sem nad majhnimi plačami in velikimi življenjskimi stroški, ki rastejo iz dneva v dan. Dobro pa je, da nam kljub vsem tem težavam gre tako, kot nam pač gre. V letu 1989 si želim, da bi v Jugoslaviji malo več delali in čim več izvažali na Zahod, predvsem pa, da bi se vodilni ljudje v državi čim manj obrekovali in prerekli med seboj. Pa inflacija naj bi se zmanjšala, čeprav napovedujejo, da bo še večja kot letos. Za Beti pa bi želel, da bi čim več ustvarili in da bi bili dobri poslovni rezultati. Le tako bi lahko imeli tudi večje osebne dohodke.«

DRAGICA MUŠIČ, snovalka v pletilnici: »Leto 1988 ni bilo tako slabo. Za silo je kar šlo, čeprav bi bilo lahko še boljše. V prihajajočem letu pa si želim, da ne bi bilo štrajkov, pa da bi tudi delavce bolj poslušali, saj imajo tudi oni velikokrat

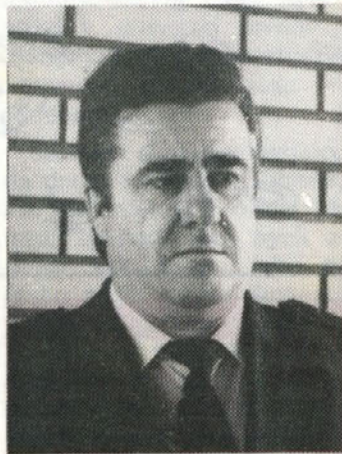
prav. Pa da bi bil mir, da bi naši otroci dobro živeli in da bi bilo dovolj dela, da ne bi šli na brezplačni dopust.«

METKA BROŽOVIČ, pripravnica na saldakontu v DSSS: »Slabe stvari v letu 1988 so bile predvsem neuspeli mitingi in spori med republikami, ki so se med vojno borile za bratstvo in enotnost. To je vplivalo na vsesplošno slabo razpoloženje v Jugoslaviji. Dobro pa je

bilo to, da sem se poročila. V prihajajočem letu si želim, da bi dobila redno zaposlitev in da bi bilo v naši državi več miru kot letos.«

SLAVKO PEREŠKO, vratar v Beti: »Leto 1988

nam je prineslo same težave, draginjo, ljudje so nezadovoljni, ker so plače majhne. Osebne dohodke bi morali dvigniti, rast cen pa umiriti. Tudi takšna politika, kot je sedaj v Jugoslaviji, ne vodi nikamor. Dobrega ni bilo torej nič v tem letu. Ljudem obljublajo marsikaj, v resničnem življenju pa se nič ne premakne. V letu 1989 se ni potrebno zmišljevati nič novega, da nam bi bilo boljše kot letos, dovolj bi bilo že, da bi uresničili le tisto, kar nam obljublja vlada.«

ANA NAUHAISER, sivi-lja v Kometu: »V iztekajočem letu je bilo več slabega kot dobrega. Cene so bile

prevelike, plače pa premajhne. Za prihodnje leto si želim, da bi znižali norme in povečali plače. Pa da bi bil mir in zdravje. To je največ vredno.«

JOLANDA ŽAGAR, konfektionarka v črnomaljskem tozdu Konfekcija: »Leto 1988 je bilo zame dokaj slabo, kajti prineslo mi je samo bolezen. Srečen

dogodek je bil le, da smo se vselili v novo hišo. Sicer pa mislim, da bo kar dobro, če bo prihodnje leto takšno kot je bilo letošnje. Samo da živimo v miru.«

Na pragu novega leta

Ob začetku vsakega novega leta si stiskamo roke in drug drugemu želimo, da bi bilo vsako novo leto še lepše, srečnejše in še bogatejše. Na prvo mesto pa običajno združimo svoje želje v zdravo in srečno.

Takšno si gotovo vsi želimo. Pred letom dni smo si želeli isto, doživeli pa smo čisto nekaj drugega. Lahko bi rekel, da je bilo to leto doslej eno najtežjih preizkušenj v našem povojnem obdobju izgradnje jugoslovanske samoupravne socialistične družbe.

Doživeli smo najmasovnejše štrajke, prekinitve dela, mitinge in razne demonstracije. Nadaljevalo se je z novimi obremenitvami gospodarstva, inflacija pa je dosegla svojo najvišjo stopnjo v zgodovini naše domovine. Nezadovoljstvo delovnih ljudi je naraščalo zaradi občutnega realnega padca osebnih dohodkov in družbenega standarda. Cene in obresti so prešle vse meje, državni dolgovi so v porastu itd. Vse napovedi naših nekaterih odgovornih političnih in oblastnih voditeljev o izboljšanju se niso uresničile, zato izgubljajo zaupanje delovnih ljudi in tla pod nogami.

V tako začaranem krogu negotovosti smo v letu 1988 v delovni organizaciji Komet z veliko mero zaskrbljenosti

uresničevali svoje planske naloge. Kljub vsem pretresom pa nam je vseeno uspelo, da smo to leto uspešno zaključili in se še bolj vneto vključili v mednarodno delitev dela. Tako smo preko 60 odstotkov proizvodnih kapacitet namenili izvozu na zahod, uvoz pa je bil petkrat manjši od izvoza.

Svoje redne naloge smo izvrševali z lastnimi umskimi in fizičnimi močmi ter vse nakopičene probleme reševali po redni poti. Izhod iz gospodarske in politične krize pa smo in še vedno vidimo v ustvarjalnem delu in v bolj pravični delitvi ustvarjenega dohodka.

Ob vstopu v novo 1989. leto bi zato morali postaviti odgovornost do dela (na vseh področjih) na 1. mesto.

Vsepovsod bi moralo biti bolj delavno in ustvarjalno in delavcem bi morali vrniti odvzete pravice, da sami odločajo o rezultatih svojega dela.

Samo z veliko mero strpnosti in z združenimi delovnimi naperi bomo ozdravili naše gospodarstvo in tako proglasili konec negotovosti za naš svetlejši jutrišnji dan, posebno pa za naš najmlajši rod, ki se opravičeno boji za svojo prihodnost.

Prepričan sem, da imamo dovolj volje in moči, da tudi v tem letu storimo vse, da nam bo boljše in lepše.

S tem prepričanjem iskreno čestitam vsem sodelavkam in sodelavcem ter našim upokojencem, prav tako pa vsem našim poslovnim partnerjem in cenjenim kupcem z najboljšimi željami za zdravo, srečno in uspešno 1989. leto.

Franc Kočevar

MARIJA GOVEDNIK, lanserka na plošči v Kometu:

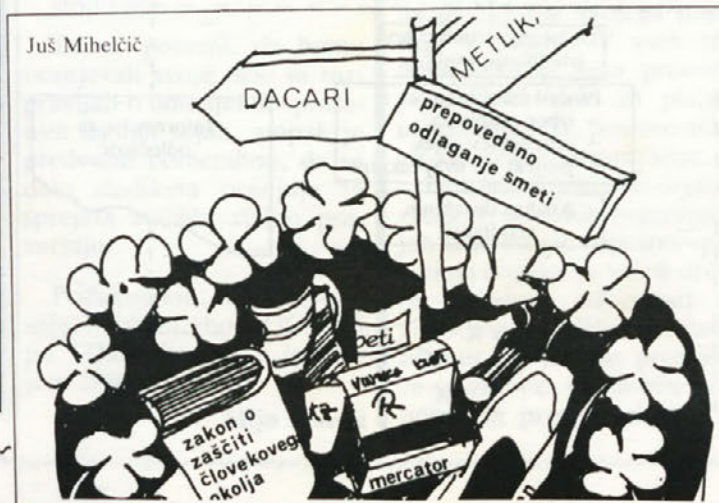
»Leto 1988 je bilo slabo, kajti dela je bilo vedno preveč, denarja pa premalo. Raje bi videla, da nam ne obljublajo lepše bodočnosti, ampak nam vrnejo lepšo preteklost. Bi bili kar zadovoljni z njo. Dobro je bilo samo to, da nismo bili preveč bolni. Za celo leto vnaprej sploh ne razmišljam, kako naj bi bilo, razmišljam samo od meseca do meseca, kako naj preživim. Gotovo pa je, da bi morala biti inflacija manjša.«

MARTINA ŠTERK, izmenovodja v Beti: »Vse težje je v življenju, mladim družinam še toliko bolj. In še težje jim bo, ker niso navajene takšne skromnosti, kot smo je bili mi. Kaj pa naj bi

naredili v 1989, da bi bilo boljše kot letos? Tega ne vedo niti tisti, ki so plačani za to, da nas bi pripeljali v lepšo bodočnost. Zase pa si želim le to, da bi bila zdrava.«

M. B.

Juš Mihelčič

Plaketa za Kočevarja

Za leto 1988 so prejeli plaketo občine Metlika: SOZD Elektrotehna, DO Jugotehnika Ljubljana, mag. Julij Nemanič in Franc Kočevar, direktorje delovne organizacije Komet. Pobude za dodelitev letošnjih najvišjih občinskih priznanj je posredoval Izvršni svet Skupščine občine Metlika.

Tovariš **Franc Kočevar** se je rodil 27. 05. 1931 leta v Bojanji vasi. Osnovno šolo je obiskoval na Radovici, šolanje pa nadaljeval v industrijsko-kovinarski šoli v Celju. Zelo mlad se je leta 1946 udeležil delovne akcije na graditvi proge Preserje-Brazovica, pozneje pa je bil udeleženec delovne akcije na avtocesti Bratstva in enotnosti, Lesce in drugje. Po šolanju se je zaposlil v Beltu Črnomelj in pozneje opravljal zahtevne in odgovorne naloge v gospodarstvu občine Črnomelj kot tudi v občinski upravi. Bil je tudi član CK ZMS Črnomelj, sekretar OK ZKS Črnomelj in predsednik OK SZDL Črnomelj ter opravljal druge družbene funkcije.

Po zaposlitvi v DO Komet Metlika je v gospodarsko zahtevnem času prevzel odgovorno funkcijo predsednika IS SO Metlika. Po poteku mandata se je vrnil v DO Komet in prevzel dela in naloge direktorja DO. Nalogo opravlja še danes in prav pod njegovim vodstvom je DO zaključila več investicijskih vlaganj v delovne in upravne prostore ter posodobitev tehnološke opremljenosti na lokaciji DO v Rosalnicah, kakor tudi v obratu Stari trg.

Tovariš Kočevar je vrsto let aktiven v delu skupščin interesnih skupnosti v občini Metlika, v sedanjem mandatnem obdobju pa volontersko opravlja funkcijo predsednika OK SZDL Metlika.

Program izboljšanja kakovosti izdelkov

Zaostrovanje tržnih razmer in lastna spoznanja so DO Beti usmerila v tržni koncept poslovanja.

Osnovno in obenem zelo zahtevno pravilo v tem konceptu je delati po zahtevah trga. Mi pa smo si zadali še dodatnih, zahtevnejši cilj: biti boljši od konkurence.

V prihodnji številki Vezila sem že pisala o pomenu kakovosti ter postopkih in metodah dela za doseganje kakovosti. Kot je bilo že povedano, sestavlja kakovost izdelkov veliko lastnosti, ki morajo biti medsebojno usklajene, da bi bil izdelek zares funkcionalen, estetski. Izdelki Beti imajo še eno veliko prednost, so modni. Ta prednost pa pomeni običajno tudi zahtevo po kakovosti.

Temu ustrezno morajo biti naravnane tudi vse aktivnosti, v katerih se kakovost kreira, načrtuje, dosega in uporablja.

Organizacijsko mesto služb in oddelkov, ki imajo neposreden vpliv na kakovost, je TOZD. Skladno z organiziranostjo so osamostaljene tudi funkcije kreacije, planiranje, izdelave in spremljanja kakovosti.

Glede na pomen, ki ga kakovost v sodobnih tržnih razmerah ima, vzpostavlja vodstvo DO neposredno skrb za doseganje kakovosti. Da bi vzpostavili in uskladili ustrezno politiko in aktivnosti za doseganje ugotovljenih ciljev, je izdelan razvojni program »Izboljšanje kakovosti izdelkov.«

Za izvedbo programa je imenovana skupina delovne organizacije iz vrst tehničnih

in komercialnih kadrov vseh TOZD. V njej so tudi kadri iz SOIS, ki sodelujejo v aktivnostih s področja informacijskega sistema in kadri iz GPS, ki bodo spremljali program z ustreznimi ekonomskimi analizami.

Program upošteva trenutno stanje, to je makroorganiziranost DO, samostojnost, odgovornost in sodelovanje služb v tej organizaciji in rezultate dosežene kakovosti v vseh TOZD.

Na teh izhodiščih gradi nadaljne faze aktivnosti:

1. Analizo rezultatov in nivoja kakovosti
2. Opredelitev ciljev
3. Ukrepe za doseganje ciljev

Navedena shema programa deluje za večino delavcev morda zelo suhoparno in skopo, toda v resnici omogoča razčlenitev in zajetje tudi tako obsežne vsebine in aktivnosti, ki so potrebne za doseganje kvalitete. O poteku in vsebini dela bomo poročali v nadaljevanjih.

Izvedba programa je stekla. 20. avgusta 1988 je bil program obravnavan na iniciativnem sestanku. Sklicatelj sestanka je bil glavni

direktor, med udeleženci pa je bilo 51 najodgovornejših delavcev DO za kakovost, kot so direktorji TOZD, tehnični vodje, vodje priprave, vodje nabave in prodaje, vodje obratov, vodje izmen, vodje kontrol, kontrolorji, tehnologi, vodja kreacije itd.

V nadaljevanju tečejo aktivnosti v skladu z vsebino in terminskim planom programa. Na sestankih skupine uskladimo vsebino izdelanih predlogov TOZD, razčlenimo naloge in podamo usmeritve za nadaljno delo v skupinah TOZD.

Za nami so 3 delovni sestanki. Izoblikovali in uskladili smo pretežni del osnov za enoten informacijski sistem o kakovosti in definirali tok informacij.

Pričeli smo z analizo nivoja kakovosti izdelkov BETI.

Pri dosedanjem delu se srečujemo z manjšimi težavami. Upam, da jih bomo premagali. Predvsem bomo morali dojeti povezavo svoje vloge na delovnem mestu in v skupini, če želimo, da bo delo v skupini potekalo vsebinsko ustrezno.

Marija Vukmanič

DELAVSKI SVET:

Kaj smo delali?

Delegati delavskega sveta in drugih samoupravnih organov so bili izvoljeni letos, mandat jim je bil verificiran v juniju, tako da svet v sedanjem sestavu deluje samo pol leta. V tem času je imel dve seji in kot prvo je bil informiran o majskih ukrepih ZIS in njihovem vplivu na poslovanje delovne organizacije. Poleg tega je bila na dnevnem redu problematika v TOZD SŠTU in reorganizacije konfekcije ter pomožne enote TS in energetike.

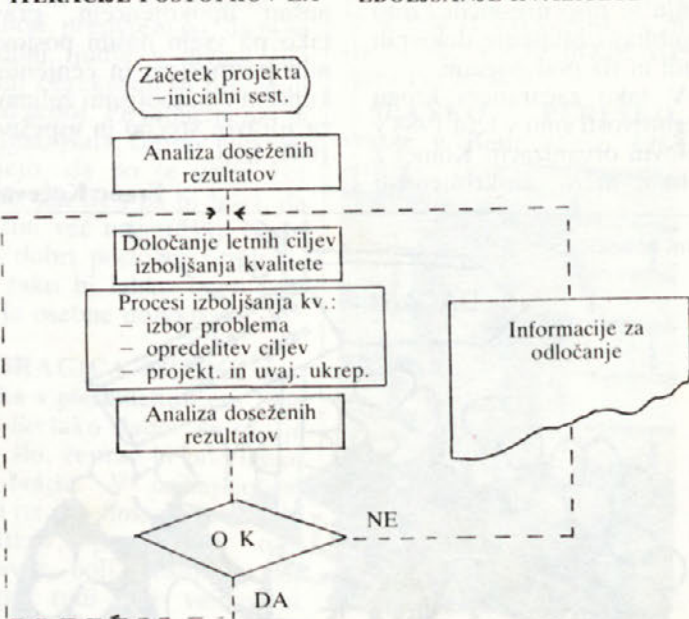
Od sklepov, ki jih je delavski svet sprejel, je najbolj pomembna investicija v proizvodno opremo v TOZD Kodranka in volna, s katero se bo posodobil tehnološki proces in razširil proizvodni program.

Splošne razmere v družbi in gospodarstvu, v katerih je začel delovati delavski svet, so izredno zapletene in jih spremljajo različni ukrepi in dogodki. Iz vsega tega izhaja, da v letu 1989 ne bo bistvenih sprememb. Pričakujemo pa, da bodo na svet tudi v bodoče prihajali takšni predlogi, ki bodo omogočali razvoj in uspešno poslovanje delovne organizacije in izboljšanje življenjskega standarda zaposlenim.

V imenu vseh delegatov delavskega sveta in svojem imenu želim vsem članom delovne organizacije v novem 1989. letu veliko delovnih uspehov, posebej pa še zdravja in razumevanja v službi in v družini.

Vinko Pavlinac

Priloga B: SHEMATSKI PRIKAZ DOLOČANJA CILJEV IN ITERACIJE POSTOPKOV ZA ZBOLJŠANJE KVALITETE

SINDIKAT:

Seje, občni zbori

Oblike dela organov in organizacij zveze sindikatov, takšne kot so bile do sedaj po obliki in vsebini, so preživele. Bile so časovno togo opredeljene.

Seje organov in občni zbori osnovnih organizacij Zveze sindikatov morajo postati po svoji obliki in vsebini ustreznejši ter primerni sedanjim družbeno-ekonomskim in političnim razmeram, nasploh pa v OZD, kjer morajo odpreti svoje oči občni zbori OOZS, poleg njih pa še sindikalne konference na ravni delovne organizacije.

Predlog ne obvezuje, da se občni zbori izvajajo v taki obliki, kot so se do sedaj, temveč dopušča, da se izvedejo v bolj prožnih oblikah.

Da bi se v obravnave in ocenjevanje dela ter v oblikovanje programskih usmeritev konkretno, neposredno in dejavno vključilo čimveč članov ZS in da bi bile aktivnosti čimbolj učinkovite, predlagamo naslednje:

- izvršni odbor OOZS izdelava oceno svojega dela in dela OOZS,
- od vodstva OZD ali TOZD-a zahteva bistvene podatke iz predloga plana TOZD in vse ostale podatke, ki se nanašajo na ta vprašanja, kakor tudi kratka ocena o doseženih rezultatih poslovanja, kar je tudi osnova za ocenjevanje uspešnosti dela poslovnih organov,
- podatke iz plana: DO - TOZD-a, oceno dela in program dela sindikata (izvršnega odbora) da vsem sindikalnim skupinam v obravnavo,
- obravnava po sindikalnih skupinah se naj vodi skozi delo izvršnega odbora na vprašanjih plana, realiza-

cije plana, uresničevanju samoupravljanja ter skozi ocenjevanje dela sindikata in preverjanju lastnih stališč,

- po razpravi v sindikalnih skupinah pa naj izvršni odbor v razširjeni sestavi obravnava vse predloge, pobude in zahteve, jih strne ter oblikuje in sprejme program dela izvršnega odbora in program dela OOZS.

Vsebina tako izvedenih sej - občnih zborov, naj bi bila podrejena dvema sklopoma vprašanj:

a) aktualnim gospodarskim razmeram v OZD in družbi in

b) sindikalnim vprašanjem.

Pri obravnavah se morajo povezovati in upoštevati predvsem naloge, ki izhajajo iz operativnega plana, za delovanje organov in organizacij ZSS. Zato morajo v obravnave, ocenjevanje in sprejemanje programov dela na vseh področjih vključevati naslednja vprašanja:

- spremembe gospodarskega sistema
- področje zaposlovanja in presežki delavcev (prestrukturiranje)
- uresničevanje sistema delitve po delu in rezultatih dela
- sistem socialne varnosti
- razbremenjevanje dohodka (in osebnega dohodka)
- prenova družbene vloge sindikata.

To ne pomeni, da bomo ocenjevali svoje delo in razpravljali o omenjenih vprašanjih na teh sejah, ampak je predvsem pomembno, da se delo sindikata ocenjuje in sprejeta stališča stalno preverjajo.

Pričakujemo, da se bodo seje - občni zbori OO ZSS po TOZD končali z januarjem 1989.

Mijo Maršič

ZVEZA KOMUNISTOV:

Upanje so tri reforme

Leto 1988 lahko omenjamo kot eno od težjih v povojnem času Jugoslavije na družbeno političnem področju. Dogajanja v tem letu moramo jemati kot posledico vseh negativnih pojavov v družbi v preteklih letih.

Ekonomska kriza, ki je v letu 1988 dosegla svoj vrh, je privlekla na dan družbeno politične probleme, za katere smo bili globoko prepričani, da ne obstajajo.

Medsebojna obtoževanja na nacionalni osnovi so prešla iz nižjih socialnih struktur na sama vodstva republik in pokrajin.

Zvezne seje družbeno političnih organizacij so potekale tako, da skoraj ni bilo mogoče zgrešiti, v katerem delu Jugoslavije živi in dela govornik. Sredstva javnega obveščanja so s svojo vsebino določala sedež svoje delovne organizacije. Izjave vodilnih v političnem življenju so se spreminjale po potrebi, trenutni situaciji in mestu, kjer so bile podane.

Restrikcije in ukrepi za izboljšanje ekonomske situacije in standarda ljudi so imele nasprotno učinke od predvidenih in obljubljenih.

S takšnim stanjem v družbi si človek ni mogel izoblikovati jasnega stališča, s katerim bi samoupravno vplival na izboljšanje svojega položaja v družbi. V vseh teh dogajanjih je bilo premalo poudarjeno delo in plačilo uspešnega dela, posameznika ali katerekoli organizacije.

Družbeno politične organizacije v delovnih organizacijah niso mogle uspešno vplivati na dogajanja v širši družbi. Uradnih informacij in napotkov za delo osnovnih organizacij je bilo premalo, če so že bile, so pa bile nepozne in preveč splošne. V

takšni situaciji je bilo normalno pričakovati, da so družbeno politične organizacije v delovnih organizacijah ali TOZD usmerile programe svojega dela predvsem na notranja dogajanja, kjer vsak posameznik združuje delo, od katerega je odvisen tudi njegov standard.

V Beti so družbeno politične organizacije pridobile v toliko, da so bolj povezane s svojo sredino in reševanju skupnih nalog z vodstvom TOZD in samoupravnimi organi. Delo akcijske konference ZK Beti je bila koordinacija dela osnovnih organizacij ter večje informiranje slehernega člana ZK, ki se je nanašala predvsem na zadolžitve članov ZK, kako naj delujejo v svojih sredinah na področju krepitve enotnosti delavcev, ki vodi k večji produktivnosti, kakovosti, in s tem k še večji stabilnosti podjetja in dvigu osebnega standarda.

Upajmo, da se bodo v letu 1989 zgodile korenite spremembe v družbi, tudi na osnovi treh začrtanih reform, predvsem s ciljem dviga osebnega standarda tistega, ki dela, saj je le-ta tudi edini, ki to zasluži.

Vsem članom ZK v Beti želim srečno novo leto. Čestitka velja tudi za vse zaposlene.

Gabre Predovič

Juš Mihelčič

Podgane takšne in drugačne so našle našo občino. Za podgane bi se lahko reklo, da so naš narodni sovražnik št. 1.

NOVA ORGANIZIRANOST KONFEKCIJSKEGA PROGRAMA IN TEHNIČN

Predlog
statutarnega
sklepa

Delavski svet delovne organizacije Beti je 20. 12. 1988 razpravljal o novi organiziranosti konfekcijskega programa in tehničnega servisa. Da bi bili s tem seznanjeni tudi bralci Vezila, objavljamo predlog statutarnega sklepa:

A. Tako kot je bilo predvideno s terminskim planom, objavljenim hkrati z elaboratom o organizacijskih spremembah v DO »Beti« Metlika (avgust 1988), smo takoj po odločitvi večine delavk in delavcev v konfekcijskih TOZD za novo organiziranost konfekcijskega programa, izraženi na referendumu 30. 9. 1988, pristopili k projektiranju tako ustreznih mezo- kakor tudi mikro-organizacijskih struktur za oba predlagana nova proizvodno-prodajna programa, ki naj bi od 1. 1. 1989 dalje poslovala kot ločena podsistema, eden z nazivom Program/TOZD Kopalke in perilo, drugi pa za nazivom Program/TOZD Oblačila.

Ob upoštevanju osnovnih pravil, ki veljajo pri projektiranju organizacijskih modelov ter bistvenih značilnosti in posebnosti poslovnega sistema DO »Beti« kot celote, v precejšnji meri pa tudi ob upoštevanju trenutno razpoložljivih kadrovskih možnosti, smo postopoma zasnovali takšni dve mezo-organizacijski strukturi kot zamenjavo za dosedanjo enotno strukturo konfekcijskega programa, v okviru katerih naj bi bile kar se da:

1. zagotovljene možnosti kontinuitete poslovanja dosedanjega konfekcijskega programa kot celote (preko tzv. vzajemnih funkcijskih organizacijskih enot),

2. zagotovljene možnosti za čim učinkovitejše in uspešnejše poslovanje vsakega programa posebej (preko ločenih funkcij oz. oddelkov znotraj vsakega programa),

3. jasno opredeljene osnove za ločeno načrtovanje in spremljanje rezultatov bodočega poslovanja, in

4. natančno definirani parametri za nagrajevanje v skladu z doseženimi rezultati poslovanja v enem in drugem programu.

Sicer pa zaradi lažjega razumevanja obe mezo-organizacijski strukturi prikazujemo v posebnih shemah, iz katerih so razvidne predvsem naslednje bistvenejše podrobnosti enega in drugega obravnavanega proizvodno-prodajnega programa:

1. vrste in formalna kadrovsko-organizacijska pripadnost funkcij oz. oddelkov s hkratnim natančnim definiranjem internih in vzajemnih stroškovnih mest ter

2. neposredne kadrovsko-organizacijske ter strokovne pristojnosti in odgovornosti vodij na relaciji do in znotraj teh funkcij oz. oddelkov ali posameznih stroškovnih mest.

Medtem ko je za tiste funkcije (oddelke), ki so zadolženi samo za aktivnosti znotraj svojega programa (delna in interna stroškovna mesta), bolj ali manj vse jasno, pa to morda ne velja za tzv. vzajemne funkcije (oddelke) oz. stroškovna mesta, za katera naj bi v novi organiziranosti veljala naslednja pravila:

1. delavke in delavci, zaposleni v teh oddelkih, bodo svoje delo po strokovnih navodilih pristojnih vodij enega in drugega programa opravljali za oba programa,

2. formalno-organizacijsko bo za te oddelke skrbelo vodstvo tistega programa, v katerega so razvrščeni (razen nabave pomožnih materialov in skladiščenja skupnih pomožnih materialov so vsi

drugi vzajemni oddelki oz. stroškovna mesta razvrščena k programu Kopalke in perilo).

3. Stroški teh stroškovnih mest se bodo tekoče sicer zapirali v okviru tistega programa, v katerega formalno organizacijsko spadajo, računovodsko pa bodo obremenitve v skladu z deleži opravljenih storitev razporejene na oba programa. V skladu s tem bodo ustrezno urejeni tudi postopki kalkulacij.

4. Variabilni del nagrajevanja delavk in delavcev po obravnavanih vzajemnih stroškovnih mestih bo temeljil na povprečjih doseganja poslovnih rezultatov v obeh programih.

Sicer pa so za projektirano makro-, mezo- in mikro-organizacijo ločeno za vsak program in v skladu z ute-

čeno metodologijo planiranja že v pripravi vsa potrebna planska izhodišča za prihodnje leto, na enak način pa bomo z ustrezno adaptiranim informacijskim sistemom, začeli že z ločeno ugotovljenimi inventurnimi stanji na dan 1. 1. 1989, v prihodnjem letu spremljali tudi njune poslovne rezultate. Pri tem pa ne bomo skoraj z ničemer okrnili spremljanja rezultatov poslovanja v dosedanjih konfekcijskih TOZD, po novem tovarnah. Slednje bo potrebno že zaradi tega, ker nameravamo v teh enotah zadržati tak sistem nagrajevanja, kakršen je bil v veljavi doslej.

Omenili smo že, da bo variabilni del nagrajevanja delavk in delavcev v vzajemnih organizacijskih enotah temeljil na doseženih pro-

Poizkus koderije

Vprašanja za poslovodne delavce:

1. Želimo jutri še poslovati?

2. Ali želimo opravljati rutinsko delo ali inovativno in kakšne kakovosti?

3. Želimo sodelavcem prepustiti odgovornost za njihovo delo in njihovo organiziranje ali nam je ljubša ubogljiva neodgovornost?

4. Smo osebno na tekočem z novostmi s svojega področja?

5. Ustvarjamo novo ali zgolj vzdržujemo staro – uveljavljamo znanje?

6. Analizirajmo svojo porabo časa (zadnjih 5 minut napiši probleme, ki so ostali odprti),

7. Analizirajmo smotrnost dela svojih sodelavcev (popravljamo, kar ne pripravljamo),

8. Omogočajmo utemeljen občutek, da delajo samostojno, ustvarjalno, brez omejevanja (odgovornost, celovitost, sposobnost).

In končno, zgodnje vprašanje – kdo bo na vse to odgovoril?

Vprašanja ob neuspehu – uspehu:

1. Je zašel kdo v težave, ker ni predlagal ničesar novega? (samo navidezno ne)

2. Dobro upravljanje in poslovanje se tiče vsakogar (pa tudi slabo),

3. Vsak strošek je načelno nepotreben, če znamo in hočemo delati bolje,

4. Obstoj in svoboda sta odvisna od razvijanja in aktivnega znanja,

5. Težaško ali pametno delo (žulji na rokah ali možganih), (koliko časa izdvajamo, da si redno brusimo sekiro s pridobivanjem znanja)?

6. Kdo komu daruje? Produktivnejši ali manj produktivni? (koliko nas tudi osebno stane podpiranje uravnalovke, mešanje-socialne in socializma),

7. Kaj je bolje: delati prave stvari ali stvari prav?

TEHNIČNI SERVIS

izvodnih in komercialnih rezultatih obeh konfekcijskih programov, kar z drugimi besedami pomeni, da se tu čisto nič ne menja, za vse druge delavke in delavce pa bo sprememba samo v tem, da bodo nagrajevani v skladu z doseganimi proizvodnimi in komercialnimi rezultati tistega programa, v katerem bodo neposredno delali.

Za veliko večino oddelkov oz. stroškovnih mest smo hkrati s projektiranjem mezo-organizacijskih enot že v startu delovanja novih konfekcijskih programov predvideli tako posamezne vodje ter oddelkov oz. funkcij kakor tudi potrebne ostale izvajalce v njih. Nekatere kadrovske vrzeli se bodo morale postopno razreševati še nekaj časa potem, ko bosta oba podsistema že v delovanju. V ta sklop razreševanja bo sodila tudi ureditev nagrajevanja (za nekatere na novo sistemizirane delovne naloge in takšne, pri katerih bo šlo za spremembe v vsebini dela), vendar bo to področje v skladu z merili, ki veljajo za celotno DO, s predpostavko veljavnosti od 1. 1. 1989 najprej proučil team za sistemizacijo in nagrajevanje, verificiral pa tisti samoupravni organ, ki bo do nadaljnjega formalno-pravno za to pristojen.

Lokacijske razporeditve ljudi po programih in oddelkih se bodo sporazumno med vodstvi enega in drugega programa začele izvajati takoj po novem letu.

B. Z elaboratom iz avgusta 1988 o organizacijskih spremembah v DO »Beti« Metlika smo predvideli, da bi s 1. 1. 1989 v nekoliko reorganizirani in dopolnjeni formi (prevzem poslovanja energetike in vodovoda od TOZD Metraža) začel poslovati tudi Tehnični servis. Podrobnosti o vzrokih in ciljnih reorganizacije tega segmenta DO so ustrezno opisane v omenjenem elaboratu,

v skladu z njimi pa smo mezo-organizacijo celotnega Tehničnega servisa projektirali oz. razdelili na naslednje 4 medseboj različne in vsebinsko zaokrožene organizacijske podenote, ki bodo obračunsko vsaka zase tudi stroškovna mesta:

- vodstvo TS in druga klasična režija
- vzdrževanje
- transport
- energetika.

Vsebinsko takšna razdelitev pomeni, da bo po novem samo prvi in sorazmeroma majhen del Tehničnega servisa ohranil sedanji obračunski-stroškovni status, medtem ko bo za ostale 3 podenote uveden sistem tekočega obračunavanja storitev (navznoter programom in navzven morebitnim drugim koristnikom storitev iz delokroga Tehničnega servisa) ter hkratnega pokrivanja stroškov neposredno iz tega.

Opomba: Posredno pravkar opisana nova organizacija Tehničnega servisa pomeni tudi organizacijsko spremembo v TOZD Metraža.

Kot že omenjeno, naj bi nova organiziranost DO »Beti« Metlika, ki smo jo strokovno postopoma pripravljali več kot leto in pol ter okvirno, vendar kljub temu dovolj natančno, opisali pri točkah A in B funkcionalno stopila v veljavo s 1. 1. 1989. Tako smo načrtovali tudi s terminskim planom, ne oziraje se na to, da pa smo potek nekaterih formalno-pravnih aktivnosti predvideli še za 1. kvartal prihodnjega leta. Pravzaprav moramo z njimi počakati tudi zato, ker je na državnem nivoju v pripravi novi zakon o podjetjih, po katerem bo morda treba kaj od tega, kar smo v skladu z doslej veljavnim zakonom o združenem delu sicer načrtovali, izpeljati bodisi čisto drugače ali pa česa morda sploh niti ne.

Gradivo pripravil:
Tone OMERZEL

Navzlic vsemu svetlogled

Mitingi, štrajki, demonstracije, shodi, sestanki, seje, sojenje četverici na vojaškem sodišču v Ljubljani, afera Neum, zaprtje našeg veleposlaništva v Avstraliji, zgrešena ciljna inflacija, skokovit porast cen, Bushova zmaga na volitvah v Ameriki, nadaljevanje Gorbačovove preestrojke, Šetinčev odstop, Čkrabičeva nezaupnica, Stanovnikovo hromenje po ZDA, končana vojna med Iranom in Irakom, odhod Rusov iz Afganistana, imenovanje Staneta Bajuka za direktorja Vinske kleti, slavnostno odprtje podvoza pod železniško progo pri Rosalnicah so gotovo dogodki, ki zaznamujejo iztekajoče se leto 1988.

Jugoslovanska politična scena je bila razgibana, na površje je bolj kot doslej privrela borba za oblast, poglobila so se narodnostna nasprotja in vprašanja, socialne razlike so se še povečale, Zveza komunistov se je borila za ugled in zoper razsulo, ki se je napovedovalo ob kopici nerešenih in poglobljajočih se problemov, pričelo se je govoriti o sestopu Zveze komunistov z oblasti, izgovorjenih je bilo nešteto besed o tem, kako izplavati iz obupne gospodarske situacije, ki je gotovo botrovala vsemu, kar se je dogajalo v Jugi v letu, ki ga čez nekaj dni ne bo več. Brez dvoma se bo vse to in še kaj preneslo v prihajajoči čas, saj bi bilo neumno pričakovati, da bi lahko razrešilo vse zavoženo, zgrešeno in nenačrtno že stiskanje rok in prijazni: »Srečno.«

Brez zatiskanja oči: ne čaka nas nič lepega, nič lahkega, nič takšnega, kar bi se razrešilo samo od sebe.

Hudiča: spet bodo zahtevali od nas naprežanje, odrekovanje, zategovanje, spet nam bodo grozili s tem, da smo lahko srečni, ker imamo delo, črni kruh in liter mleka dnevno...

Pa je bilo vse tako lepo zamišljeno, napovedovano, obljublano... Prav zanima me, kdo nas je pahnil v vse to.

Kdo si je pobral smetano, medalje in zasluge, vem, zdaj bi rad izbezal še odgovor na gornje vprašanje.

Bojim se, da ga ne dobim: niti letos niti naslednje leto. Kljub temu sem optimist. Svetlogled predvsem zato, ker je ljudstvo zdravo. To pa je znalo tudi v najtežjih trenutkih potegniti daljšo od svoje oblasti.

Toni Gašperič

Odnos do jezika

V naši delovni organizaciji, pa ne samo tu, se do slovenskega jezika obnašamo zelo mačehovsko. Kdor tega ne verjame, naj vzame v roke gradivo za kakšen sestanek ali sejo.

Kdor tega ne verjame, naj pogleda nekaj dopisov, ki gredo iz različnih sektorjev v beli svet. Zgrozil se bo. V preteklosti smo imeli kratke tečaje za slovenski jezik. Zdaj se nam verjetno zdi to nepotrebno.

Pa ni: še kako je potrebno, kajti znanja s tega področja imamo zelo malo, vsekakor pa premalo.

Poreče kdo: »To so obrobne reči.«

Že morda za koga, toda ponekod posvečajo temu področju veliko pozornost. Je že tako, da moraš najprej sam ceniti sebe, če hočeš, da te bodo tudi drugi.

Tako je tudi z jezikom.

Kolikor jezikov znaš – toliko ljudi veljaš!

V sodelovanju z Zavodom za izobraževanje kadrov in produktivnosti dela iz Novega mesta smo organizirali v SŠTU v začetku novembra 80-urni nadaljevalni tečaj nemškega jezika (3. stopnja).

Udeleženci tečaja so predvsem zaposleni v Beti, teh je trinajst, tri so iz metliškega Kometa, dva pa sta od drugod, skupaj 18 tečajnikov. Tečaj poteka v učilnici SŠTU dvakrat tedensko, ob torkih in četrtkih popoldne po tri šolske ure, vodi pa ga tov. Boštjan Smrekar. Ob koncu tečaja bodo dobili tečajniki na podlagi uspešno opravljenega preizkusa znanja potrdilo oz. spričevalo.

Marija Roglič

Blagajna vzajemne pomoči

Na sestanku uredniškega odbora Vezila smo se odločili, da napišemo besedo ali dve o delu blagajne vzajemne pomoči. Namen je kristalno čist: posredovati informacijo bralcem Vezila, da bi tudi sami pristopili k blagajni vzajemne pomoči. K pisanju pa nas je vodilo tudi prepričanje, da delavci v Beti premalo vedo o delu koristne in velikokrat potrebne blagajne. Pogovarjali smo se z MARIJO GOLEŠ, BLAGAJNIČARKO vzajemne pomoči.

– Koliko let že deluje blagajna vzajemne pomoči v Beti?

– Blagajna vzajemne pomoči je bila ustanovljena na ravni sindikata delovne organizacije Beti 1969. leta. Torej deluje že 19 let.

– S katerim namenom je bila ustanovljena?

– Ustanovljena je bila z namenom pomagati si med seboj. Daje posojila članom blagajne, akontacije na osebni dohodek in izredna posojila ob elementarnih nesrečah ali ob smrti ožjih članov družine.

– Koliko članov ima sedaj?

– Blagajna sedaj deluje na nivoju TOZD in DSSS v Metliki in v TOZD Žakanje. TOZD Mirna peč in Črnomelj imata svojo blagajno. V kodranki je 61 članov, v metraži 63, v konfekciji Metlika 65, v konfekciji Žakanje 42, v Krstinji 52, DSSS 133, SŠTU 7, skupno je torej 423 članov.

– Katere pogoje mora izpolnjevati delavec, da lahko postane član blagajne vzajemne pomoči?

– Članstvo je prostovoljno. Vsak, ki se vključi, mora plačevati članarino, ki je zdaj na mesec 5000 dinarjev.

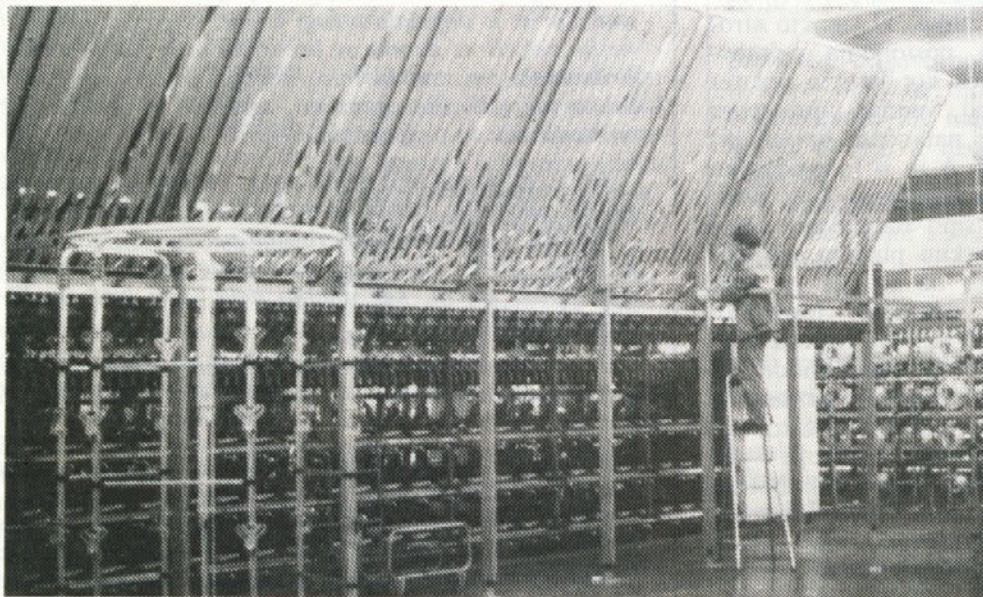
– Kako deluje blagajna vzajemne pomoči?

– Denar se zbira na hranilni knjižici, ki jo imamo odprto pri Ljubljanski banki Metlika. Iz zbranega denarja dajemo posojila, izplačujemo prihranke, občasno pa dajemo tudi akontacije na osebne dohodke. Blagajna ima izvršni in nadzorni odbor, ki skrbita za poslovanje blagajne. Blagajna posluje po pravilniku, ki ga je sprejelo predsedstvo konference sindikata Beti Metlika.

– Katere pripombe imajo največkrat delavci na delo blagajne vzajemne pomoči?

– Največ pripomb je na posojila, češ da so prenizka. Res je, da 100.000 dinarjev ni kdo ve koliko, a kaj, ko ni denarja. Delavci so mnenja, da bi lahko Beti dala del sredstev tudi v ta namen. 1980. leta smo dobili posojilo s strani delovne organizacije Beti v višini 73.000 dinarjev in upam, da to ni bilo zadnjič.

Toni Gašperič

NOV STROJ – Novembra so v tozdu Kodranka in volna začeli z montažo novega italijanskega stroja firme RPR za tekstoriranje finih poliamidnih prej za ženske nogavice. Postavili so ga na mesto, kjer je prej stal star, nizko produktiven stroj. Preja, ki jo bodo izdelali na tem stroju, bo šla v glavnem v izvoz, pohvaliti pa velja montažerje – vsi razen enega so bili Betini delavci – ki so stroj zmontirali v rekordnem času. V teh dneh pa v Kodranki in volni pričakujejo še en stroj za fine poliestrske preje. (Foto: M. B. J.)

KOMET

RAZPRODAJA SOCIALIZMA?

Obisk v
krojilnici

Krojilnica v Kometu je nekako potisnjena v ozadje proizvodne hale. Skrita za »komandno ploščo« tekočega traku in za plastičnimi zabojčki, v katere so že sortirali skrojene artikle, pripravljene za nadaljnjo proizvodnjo.

Martina ŠVAJGER in **Stanka KLEMENIČ** sta polagalki v krojnem oddelku. Urno sta pripravljali material za krojenje. Njune dela vajene roke so neutrudno brzele in ravnale blago na široki in dolgi mizi. Zanimalo me je njuno delo. Takole sta mi pripovedovali:

Bale blaga najprej naloživa na stojalo poleg tele dolge mize, na katero razprosteva blago po plasteh. Narise, ki jih dobiva, položiva na že pripravljen material ter na grobo razreževa z električnim krojnim nožem. Koliko plasti in kako dolge naj bodo, to vse je že na narisih točno določeno, tukaj ne moremo nič spreminjati. Nekatere plasti so dolge tudi do 12 m. Te grobe, po krojih izrezane kose, potem na tračni žagi dokončno skrojijo. Veliko krojimo za izvoz, pa tudi za domači trg.

Materiali so različni; z nekaterimi je zelo težko delati. Pomagamo si na razne načine. V krojnem oddelku delam že 25 let, človek je iz dneva v dan na nogah. Ni najbolj prijetno. Dobro je sedaj, ko imamo tukaj tekač, da ni tako hladno pod noge.

Norme so tudi pri nas zelo visoke. Velikokrat morava težke bale dvigovati, te danes tukaj niso težke. Martina se spominja časov, ko so risale in krojile še z »radeljčkom« in posule s prahom, po narisih, da so potem lahko krojile. Ve pa tudi, da imajo drugod bolj moderne krojilnice, kjer krojijo računalniško in z

laserjem. Toda pri nas to ne pride v poštev.«

Obe se nasmehmeta pa tudi Martina Gornikova, vodja krojnega oddelka, ki je prinesla nove narise za novo delo.

O novem delovnem času, to je o prostih sobotah v naslednjem letu in o letnem kolektivnem dopustu in dopustu na koncu leta menita, da je to ugodno, saj si bodo doma lažje v soboto in nedeljo kaj postorili.

»Kaj pa na koncu leta prostih pet dni?« me je zanimalo.

»Menim, da si skoraj vsaka prihrani za konec leta kakšen dan dopusta, vem, da ne bo nobenih zaprek in problemov.«

»V letošnjem letu je bilo kar dobro, upava, da bo v letu, ki je pred nama, vsaj tako, kot je bilo sedaj, želiva si, da bi bilo bolje. Želiva tudi, da bi bilo veliko naročil in dela za vse.«

Sta končali moji sogovornici. V krojnem oddelku je zaposlenih 11 ljudi.

Alenka Mežnaršič

Ob osnutku
zakona o
podjetjih

Povzemamo poudarke in pojasnila, ki jih je dal na seji predsedstva RS ZSS o osnutku zakona o podjetjih član predsedstva slovenskih sindikatov **Dušan Rebolj**, ki je med drugim povedal:

»Oglašam se predvsem zaradi tega, da bi dodatno pojasnil naša stališča, in sicer zaradi različnih komentarjev našega posveta. V nekaterih komentarjih je bilo mogoče zaslediti, češ da sindikat vidi edini način uveljavljanja družbenoekonomskega položaja delavca in njegove zaščite le v kolektivnih pogodbah.

Vendar so bila naša stališča zasnovana na povsem drugih podlagah. Dali smo vrsto konkretnih predlogov, ki naj bi zagotavljali, da bodo delavci upravljali ne samo s svojim delom – kakor poskuša vpeljati zakon – temveč tudi z družbenim kapitalom in sredstvi.

Naši konkretni predlogi so bili naslednji: prvo, pri čemer vztrajamo, je zahteva, da se v zakonu o podjetjih določi tisti minimum jamstev, ki bodo varovala družbenoekonomski položaj delavca kot upravljalca z združenimi sredstvi in z delom. Zato zahtevamo, da je treba v zakonu jasno zapisati, da delavci v podjetju v družbeni lasti odločajo o rezultatih svojega dela. To pomeni, da morajo odločati o sadovih gospodarjenja in da morajo dobiti jasno izražen nadzor nad poslovanjem.

Nadalje smo predlagali, da je potrebno razdelati vlogo in pristojnosti delavskega sveta. Pri tem smo izhajali iz tega, da je dovoljeno vse, kar v ustavi ni izrecno prepovedano. To je potrebno zaradi zaščite položaja delavca in hkrati samoupravljanja pri nas – tako da delavski svet sprejema plane, določa poslovno politiko, odloča o rezultatih poslovanja in opravlja nadzor nad njim.

Nadalje smo se posebej zavzeli za to, da v zakon vgradimo ustrezne varovalne norme, kot je na primer poprejšnja obravnava vprašanj, ki so odločilna za gmotni in družbeni položaj delavcev oziroma podjetij – ne glede na to, kateri organ sprejema odločitev. Druga varovalna norma je vnaprejšnje obveščanje o zadevah, ki vplivajo na delavčev položaj, in preoblikovanje organa samoupravne delavske kontrole v nadzorni organ nad uresničevanjem zahtev in interesov delavcev.

Nadalje smo terjali, da je nujno uvesti tajno glasovanje

o sprejemu poslovnega poročila in o presoji dela poslovnih organov. Zavzeli smo se za opredelitev in poudarjeno vlogo in odgovornost izvršilnih teles delavskega sveta – prav tako zaradi zavarovanja samoupravnega in družbenoekonomskega položaja delavca.

V zvezi z notranjo organiziranostjo podjetja smo predlagali, da je treba odpreti možnost, da lahko delavci v delu podjetja urejajo določene pravice, dolžnosti in odgovornosti s svojimi akti – zaradi okrepitve njihove upravljalke vloge.

Posebej smo poudarili nujnost povsem konkretne akcije sindikata, ko bo šlo za ustroj statuta – pri čemer naj bi se sindikat zavzemal, da mora statut določiti, o katerih vprašanjih naj delavci odločajo z referendumom ali v drugi obliki osebne izjavljanja. Predvidevamo, da bo tu bitka za uveljavitev načela, da to ni zakonska, ampak statutarna materija.

Predlagali smo tudi, da se za reševanje posebnih vprašanj za zaščito delavcev odpre možnost kolektivnih pogodb, pri čemer so to naša prva stališča, prvi pogledi. S tem ne zavračamo sistema dogovarjanja, kajti tudi dogovori so svojevrstne pogodbe in mehanizmi za uveljavljanje interesov – s pogojem, da bodo zasnovani drugače.

Naj poudarim, da nismo niti za razprodajo samoupravljanja niti za razprodajo položaja delavcev niti za razprodajo vloge sindikata. S

Ne zanima nas torej samo kolektivna pogodba, ampak je – nasprotno – sindikat eden od redkih udeležencev v dosedanjih razpravah ponudil oprijemljive predloge za opredelitev vloge delavca. Kajti če ti predlogi ne bodo sprejeti, bo položaj delavca zožen le na upravljanje z delom, delavec pa bo v mezdnem odnosu. S tem pa se sindikat ne more strinjati!«

HALO, HALO,...!

Kako v delovni organizaciji Beti kontaktiramo s strankami?

Pustimo ob strani »bližnja srečanja tretje vrste«, to je neposredno srečanje s stranko, ko se z njo gledamo iz oči v oči. V tem primeru nas zanimajo predvsem kontakti na razdaljo in te kontakte na razdaljo vodimo na več načinov. Prvi in najenostavnejši kontakt na razdaljo je kontakt s pomočjo ojačanega glasu. V takšnem načinu komuniciranja najboljše rezultate dosegajo Jože Pirkovič, Dušan Rus, Dako Damjanovič, Irena Flajnik – Pezdirc in še kdo. Vendar pa je takšno kontaktiranje možno le na razdaljo enega kilometra pri ugodnih vremenskih pogojih. Na večje razdalje žal z uporabo te tehnike ne moremo računati. Zato smo si v DO Beti omislili sodelovanje s PTT-jem. Torej kontaktiramo s strankami preko pisemskih pošiljk, telefona, teleksa in telefaksa.

Dnevno zapusti DO Beti (velja le za metliški del DO) približno 400 poštnih pošiljk. Okrog 15 % pošiljk je pripočenih. Poštne usluge le za pisemske pošiljke stanejo DO Beti dnevno povprečno 100.000 din. Ima pa takšen način komuniciranja tudi svoje slabe strani, saj pošta potuje do naslovnika najmanj dva dni, kar je v današnjih pogojih poslovanja večkrat prezamudno. Prav tako pa komuniciranje preko pisem zahteva tako od pošiljatelja, kot tudi od naslovnika določeno poznavanje tiskanih in pisanih črk, pravopisa, slovnic itd.

Zato si je pred leti Aleksander Bell omislil telefon in tudi mi v Beti smo si ga. Telefonske aparate smo postavili v vsak, še tako skrit

del tovarne, saj jih imamo kar 152, od tega je 42 telefonskih aparatov izključno za interno uporabo, s 34 telefoni lahko pokličemo telefonsko centralo, z 22-imi lahko kličemo znotraj omrežne skupine 068. Imamo tudi 36 telefonskih aparatov, s pomočjo katerih se lahko pogovarjamo po vsej Jugoslaviji. Imamo pa v Beti tudi 18 telefonov, na katere pokličemo pozivno 99260 in že se lahko pogovarjamo z Zambijo.

Ima pa tudi telefon veliko slabih strani. Ob vseh množici ljudi, ki bi želeli telefonirati izven tovarne, imamo le

BASENI

Volk (jezno): Osebnih dohodkov vam ne bomo povišali.

Ovce: Bomo pa štrajkale.

Volk: Lahko se tudi razletite.

Ovce: Tudi mi smo študirane.

Volk: Ste, vendar neproduktivne.

Morala: Sita vrana lačni ne verjame.

14 linij. Če že dobimo prosto linijo, moramo imeti zares srečo, da dobimo vezo s klicano številko, saj je v Jugoslaviji razmerje med številom telefonskih aparatov in gostoto omrežja podobno kot v Tanzaniji, ki je glede tega razmerja med zadnjimi v Afriki. Prav tako preko telefona ne moremo oddajati pismenih obvestil, ki jih sicer kupec ali prodajalec potrebuje za arhiviranje.

Zato smo si v Beti pred 20-imi leti zaželeli t.i. teleks, s katerim delamo podobno kot s telefonom, le da sporočila tipkamo podobno kot na pisalnem stroju. Sporočilo pa se hkrati tipka tudi na aparatu klicanega.

Še korak naprej v sistemu komunikacij je telefaks. V Beti ga imamo nekaj več kot leto dni. Telefaks za delovanje potrebuje navadno telefonsko linijo, preko katere s

povsem navadnim telefonskim aparatom pokličemo zeleno stranko, ki seveda mora prav tako imeti telefaks aparat. Ko dobimo prosto linijo, v naš aparat preprosto vstavimo sporočilo, ki se takorekoč fotokopira na aparatu stranke. Preko telefaksa torej lahko pošiljamo tudi rokopise, skice, fotografije itd. Fotografije se sicer pri naslovniku reproducirajo le v grafični obliki (le črna in bela barva, brez vmesnih tonov) a v glavnem tudi to zadostuje. Slaba stran telefaksa je v tem, da je zaenkrat pri nas še zelo malo lastnikov tega aparata.

Je pa sistem komuniciranja med DO Beti in svetom zelo drag, pa naj bo to komuniciranje preko pisem ali preko teleksa, telefaksa oziroma telefona. V prvih treh četrtletjih tega leta so ti stroški 63.690.316 din. V mesecu septembru pa so le stroški za telefon znašali 7.142.930 din, za teleks 631.090 din in za telefaks 325.340 din.

Resnično gre torej za stroške, od katerih nam pohaja sapa. Zavedamo se lahko, da dandanes brez moderne komunikacije ni uspeha, posla in modernega poslovanja. Toda mar se teh stroškov ne bi dalo zmanjšati? Spomnimo se le, kolikokrat uporabljamo telefon za čevkanje o vremnu, sosedih in za druge nepomembnosti.

Matjaž Rus

Komet na ekranu

V zadnjih dneh oktobra je v proizvodnih prostorih Kometa gostovala snemalna ekipa RTV Novi Sad.

Srečneži, ki gledajo program zagrebške RTV, so posneto oddajo tudi videli naslednji teden v večernih novostih.

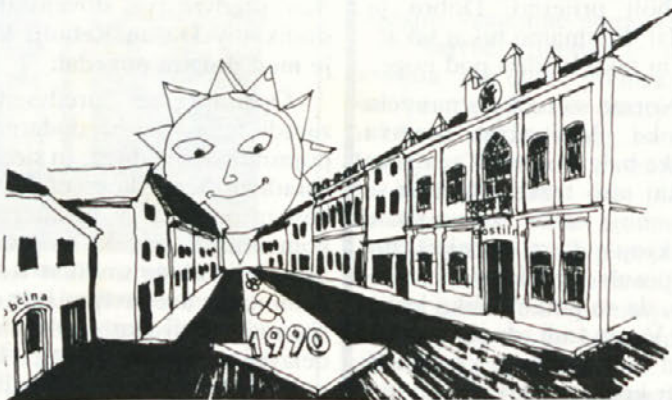

Več vzajemne pomoči

OOZS Komet je sklenila, da bo nekaj denarja nakazala v blagajno vzajemne pomoči, tako bodo člani lahko dobili večji znesek pomoči kot do sedaj. Novi pravilnik bodo pri blagajni vzajemne pomoči sprejeli v januarju 1989. Vse informacije pa lahko dobite pri blagajničarki Tatjani Žele.

A. M.

Juš Mihelčič

Samo zamenjava tabel.

VAŠA POŠTA

Sodobna pravljica o Pepelki

»O, moj Bog in sveti Anton!« je vpila mačeha po motelu. Tekala je po svoji pisarni gor in dol. Držala se je za glavo in ni vedela, kaj naj stori.

Obračun za tretje tromeščje ji prikazuje izgubo. Ni in ni mogla verjeti. Po takem ravalu v poletnih mesecih, ne to ne more biti res.

»Joj, kdo naj bi me okradel? Kdo?« je vrtalo v mačehini nakodrani glavi.

»Kdo naj bi bil? Ali je mogoče Pepelka. Ta smrklja si je zadnjič nekaj kupovala v trgovini. Potuhnjenka, potuhnjena!«

»Kaj pa strežaji, v motelu? Nič jim ni verjeti.«

V mislih je preštela vso svojo služinčad: Nekaj jih je bilo sumljivih.

»Janez, ta se mi zdi pošten – ali ni siguren! Kata, Huso, Arif, Miki.??« Miki ji je bil zopet sumljiv. Najbolj pa je pretresala v mislih Pepelko. Kajti zadnjič si je kupila novo obleko. Morala bi preveriti, kaj je z njo.

Tudi Arif je kupoval boljši WC papir, kot ga uporabljam sama. Seveda je to velika potrata.

Zopet je prosila svojega patrona, naj ji pomaga, kako

naj dobi tistega, ki ji je pomagal izmuzniti toliko denarja iz rok.

Takrat se ji je posvetilo: »Zbor delovnih ljudi v motelu. Tam bomo vse lepo in prav razrešili.«

Sama s seboj je bila zadovoljna ob tako genialni zamisli.

»Jutri zbor služinčadi,« je pisalo na vratih motela. Završalo je po sobah, po straniščih, v kuhinji.

Arif je še pred zoro prinesel nazaj tri zavitke WC papirja in metlo. Kato je srečal na vratih, ko je nesla v cekarju nekaj skodelic za črno kavo in pet krožnikov, ki si jih je sposodila v kuhinji. Huso in Miki sta prišla točno ob 6. Janez je zamudil kot navadno.

Vsi so bili že zbrani v jedilnici in mačeha je sedela za mizo ter motreče bobnala s prsti po mizi.

Bledi so sedeli in si gledali iz oči v oči. Mačeha je hotela zvedeti, kako je prišlo do tako velike izgube v njenem motelu. Nihče si ni upal nič reči.

Služinčad je strmela predse. Izzivalno je mačeha dejala: »Kaj misliš ti, Pepelka, ti nič ne veš, kaj?« je bila hudobna. Pepelka je plaho odvrnila:

»Mačeha, ali se ne spomnite, koliko denarja ste dali za svoje hčerke in za njihova potovanja in letovanja v inozemstvu?«

Služinčad si je oddahnila in kamen se jim je odvalil od srca. Bili so oproščeni vseh tistih malih tatvinic in kraj, ki so jih včasih kar tako mimogrede storili.

Mačeha je prebledela, sapo ji je zaprlo. To ne more biti res!

Da bi jo njene hčerke toliko veljale. Ne. To ne.

Alenka Mežnaršič

Betko ima besedo

V razgovorih, nekaj je bilo objavljenih tudi v *Vezilu*, radi vzdihujemo, kako je bilo nekdanje lepo, kako smo se ljudje razumeli... Danes da ni več tako: preveč da je hinavščine, nestrpnosti, zlobe, netovarištva, tekanja in beganja za materialnimi dobrinami... Pa solze v oči, zakaj ni več tako.

Pozabljam pa, tovarišice in tovariši, da ustvarjamo medsebojne odnose vsi: od vratarja do glavnega direktorja, od šoferja do malega – velikega šefa. Če povešamo oči, ko srečamo sodelavca, nismo pripomogli k boljšemu vzdušju. Če ob 6.00 naderemo »podložnika« samo zato, ker smo slabo spali ali nas je pičila bolha, smo pokvarili dan vsaj enemu človeku. In posamezni šefi in šefiči se znajo še kako dreti. Prav nekulturno, tudi po krivicah, tako iz napuha, iz sape, ki je tam, kjer bi morali biti možgani ali vsaj prostor za kulturo.

Te nam manjka. Od vrha do tal. Manjka nam srčne kulture, človeške toplote, razumevanja drugega. Skušajmo se spomniti, kdaj smo nazadnje rekli kaj *LEPEGA* o svojem sodelavcu, tovarišu. Kdaj smo mu pomagali, kdaj smo mu ponudili roko... Domislica je stara: vrabčka na cesti zebe. Pride krava in se podela nanj. Vrabčku je toplo, pokuka iz govna, ko šavsne po njem mačka. In ga požre. Nauk: ni vsakdo, ki te pahne v govno, tvoj sovražnik, kot ni vsakdo, ki te zveče iz govna, tvoj prijatelj.

Toda tisto o kulturi misli *Betko* resno. Manjka nam je in *Betka* je strah, da je za odpravo te pomanjkljivosti malo časa. Pa še tistih, ki bi peljali voz k izboljšanju, je vse manj. Škoda. Tako lepo je srečati človeka, ki zna potrkati, predno vstopi v pisarno, ki zna pozdraviti, ki zna stisniti roko, ki se zna nasmejati, ki zna ponuditi pomoč, ki mu lepa, prijateljska beseda ni španska vas.

teljska beseda ni španska vas.

Smo res že tako polni samega sebe, da sploh več ne vidimo drugih?

K *Betku* je prišel delavec, ki je zaposlen v *Beti* že sedemnajst let. Namen njegovega obiska je bil opozoriti na zanemarjenost počitniških prikolic na otoku *Krku*. Tam imamo tri. Prikolice *IMV* namreč.

Te prikolice so po pripovedovanju delavca:

- v razsulu
- okna se ne dajo zapirati
- deske pri baldahinu so prekratke, iz njih gledajo žebli
- hladilniki razbiti, vrata je treba podpirati s stolom
- od pribora manjkajo žlice, vilice, noži, džezvica je brez ročaja
- blazine na posteljah so raztrgane
- plastični krožniki so ožgani
- okoli prikolic je vse poscano, da smrdi kot v hlevu
- v prikolici biva hkrati tudi po deset oseb, ki včasih nimajo z *Beti* nič skupnega (le kako pridejo do dopustovanja v naših počitniških kapacitetah, ko pa še resnični *Betini* delavci ne morejo?)

BETKO PA SI MISLI:

- vilice, nože itd. so pokradli tisti, ki hodijo v te prikolice
- okrog prikolic ščijejo tisti, ki med dopustom bivajo v njih
- hladilnik so pokvarili tisti, ki so stanovali med dopustom v prikolici
- okna je pokvaril nekdo, ki je že dopustoval v prikolici...

Menda se ne bomo izgovarjali na *Marijo* iz *Medjugorja*? Stanje prikolic kaže na naš odnos do tega, kar je skupno. *NAŠE*. Nisem še slišal, da bi *SVETI DUH* hodil po *Krku* in uničeval stvari. Če smo zmožni ukrasti straniščno školjko v *Beti*, zakaj ne bi potem počelnjali tudi drugih (škodljivih) reči.

Prikolice na *Krku* so naša fotografija, in sicer v colorju.

ZANIMIVOSTI

Križem
pogled na
november

Na redni mesečni novinarski konferenci, ki je bila na republiškem Zavodu za statistiko SR Slovenije, so povedali statistične podatke za mesec november, ti pa, vsaj kar zadeva fizični obseg industrijske proizvodnje niso ugodni. Ta se je glede na oktober znižala za 5,1 odstotka (tudi zaradi manj delovnih ur), pač pa je tudi za 6,7 odstotka nižja od lanske novembrske, medtem ko je industrijska proizvodnja v prvih enajstih mesecih letošnjega leta kar za 3,5 odstotka manjša kot v enakem lanskem obdobju.

Eden redkih, če ne edini pozitiven in spodbuden podatek, je večji skupni izvoz. Novembra je bil res za 3 odstotke skromnejši kot oktobra, zato pa je bil glede na november lani višji za 15 odstotkov, v prvih enajstih mesecih tega leta pa kar za 17 odstotkov večji kot v enakem obdobju lani. Uvoz je v letošnjem letu za 6 odstotkov večji od lanskega enajstmesecnega.

Neurejene notranje razmere, divjanje cen in naša »okostenela« turistična ponudba vplivajo na padanje števila prenočitev. Tako je bilo letos v Sloveniji od začetka leta do konca novembra kar 9 odstotkov manj domačih gostov in 6 odstotkov manj tujcev.

O cenah skoraj ne gre izgubljati besed, saj se spreminjajo hitreje kot aprilsko vreme, pa vendarle navedimo podatek, ki so ga izračunali slovenski statistiki, namreč, da so bile cene na drobno v letošnjem novembru za 235,9 odstotka višje kot novembra lani.

V oči bode tudi podatek, da je bilo v letošnjih enajstih mesecih v gospodarstvu zaposlenih za 1,7 odstotka delavcev več kot lani v istem

času, medtem ko se je število zaposlenih v gospodarstvu znižalo za 1,2 v primerljivih enajstih mesecih.

Po začasnih podatkih o gibanju čistih osebnih dohodkov delavcev v združenem delu – ti veljajo za oktober – je bila ta mesec poprečna plača v Sloveniji 1.000.854 dinarjev (v gospodarstvu 970.285 dinarjev in v negospodarstvu 1.156.495 dinarjev). Najvišje poprečje osebnih dohodkov so imeli oktobra v financah in drugih poslovnih storitvah – 1.409.581 dinarjev, najnižje poprečje pa je bilo v gradbeništvu, nekaj več kot 860.000 dinarjev. Indeks zvišanja čistih osebnih dohodkov delavcev v združenem delu v primerjavi oktober 1988 – oktober 1987 je 272,7.

ZAHVALA

Ob smrti drage mame Mileve iz Piskavice pri Banja Luki se iskreno zahvaljujem sodelavkam in OOZS Komet Metlika za denarno pomoč in izraze sožalja.

Žaljujoča hčerka
Zorica Ogulin z družino

ZAHVALA

Ob smrti drage sestre ANE ZVONKOVIČ iz Jurova se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam iz TOZD konfekcija Metlika za podarjeno cvetje, denarno pomoč in izrečeno sožalje. Hvala vsem, ki so spremili mojo sestro na njeni zadnji poti.

Žaljujoča sestra
Ljubica Hrnjak

ZAHVALA

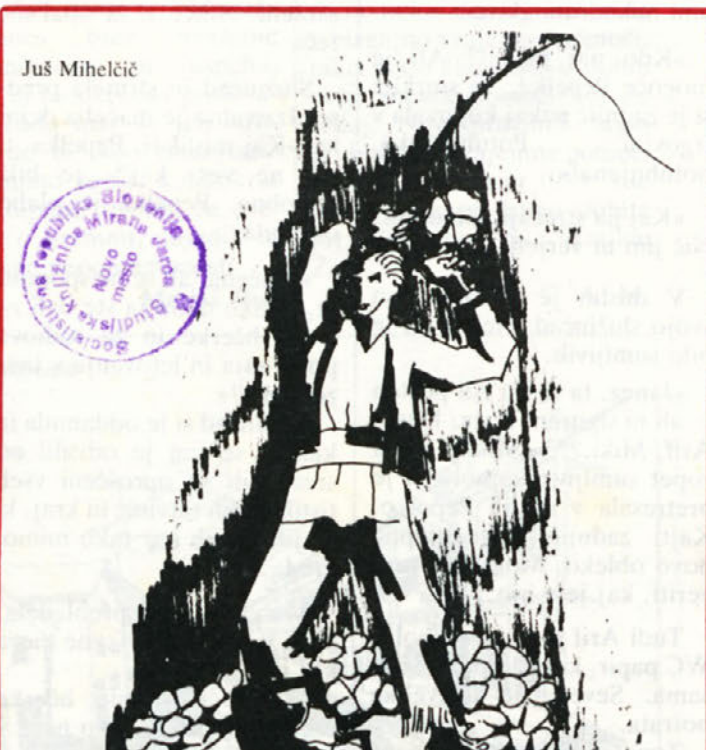
Ob smrti dragega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam, sodelavcem in OOZS Komet za podarjene vence in izraze sožalja.

Žaljujoča hčerka
Marija Kohanič z družino

HUDOMUŠNA FOTOGRAFIJA

Juš Mihelčič

Papičev spomenik na Trgu svobode, malce spremenjen. Namesto bombe, korabač. V drugi pesti štiriperesna deteljica. S priganjanjem in z malce sreče bo šlo v – svetlo prihodnost!